

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ
ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΨΥΧΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

Αθήνα, 26 / 02 / 2018

Αριθμ. πρωτ.: 46/17

Ταχ. Δ/ση : Αριστοτέλους 17
Ταχ. Κώδικας : 104 33
Πληροφορίες : Χρύσα Ευσταθιάδου
Τηλέφωνο : 2132161770
Fax : 2132161935
E-mail: efstathiadouc@moh.gov.gr

ΠΡΟΣ: Δήμο Κορινθίων,
Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας
Υπόψη κ. Διευθυντή

Θέμα: «Απάντηση στο έγγραφο Κατευθύνσεις – διευκρινήσεις σχετικά με τη δικαστική συμπαράσταση ψυχικά ασθενών και ατόμων με ψυχιατρική πάθηση ή νοητική υστέρηση με ΔΝ >30 ως προϋπόθεση χορήγησης του επιδόματος αναπηρίας».

Σχετ.: Το υπ' αριθμ. πρωτ. 42512/21-09-2017 έγγραφο του Δήμου Κορινθίων.

Η Ειδική Επιτροπή Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού εγγράφου σας, και ειδικότερα του ερωτήματος που θέσατε «περί αναζήτησης ή μη ως απαιτούμενου δικαιολογητικού για τη χορήγηση του επιδόματος, τη δικαστική συμπαράσταση του αιτούντα όταν η αίτηση γίνεται από τον ίδιο αυτοπροσώπως ή από εξουσιοδοτούμενοι εκπρόσωπο αυτού (κατόπιν εξουσιοδότησης με γνώσιο της υπογραφής του και η απαιτούμενη συνημμένη υπεύθυνη δήλωση υπογράφεται από τον ίδιο τον ανάπηρο) χρήστη ψυχοτρόπων ουσιών, ψυχικά ασθενή ή και άτομο με ψυχιατρική πάθηση νοητικής υστέρησης με ΔΝ > 30, ο οποίος είτε διαβιεί μόνος του, είτε με το οικογενειακό περιβάλλον, είτε σε οικοτροφεία – ξενώνες του Ν. 2716/1999», σας αναφέρει τα ακόλουθα:

I. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- 1) Η καθιέρωση από το Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας του Δήμου Κορινθίων να προσκομίζεται, από τους δικαιούχους του επιδόματος ενίσχυσης της υπ' αριθμ. Γ4α/Φ.225/161 κοινής Υπουργικής Απόφασης, δικαστική απόφαση ή προσωρινή διαταγή περί της θέσης σε καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης του ψυχικά πάσχοντος προσώπου από βαριά αναπηρία ποσοστού 67% και άνω, ως απαραίτητο δικαιολογητικό, παράλληλα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 5 της ως άνω ΚΥΑ αναγκαία δικαιολογητικά, ώστε να του χορηγείται το επίδομα ενίσχυσης, αιτιολογείται στο ως άνω σχετικό έγγραφό σας, ότι προέκυψε μετά από οδηγίες του Υπουργείου. Ωστόσο, στο ίδιο ως άνω έγγραφο δεν προσδιορίζεται το αρμόδιο Υπουργείο που χορήγησε τις οδηγίες, ούτε περιγράφονται ποιες είναι οι οδηγίες αυτές, ώστε να διαμορφώσει άποψη η Ειδική Επιτροπή.
- 2) Η διαπίστωση, από το ίδιο Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας του Δήμου Κορινθίων, περίπτωσης διπλοεπιχορήγησης επιδόματος σε ψυχικά πάσχοντα, ο οποίος

διαβιούσε σε Ξενώνα του ν. 2716/1999, τόσο στον ίδιο όσο και στη μητέρα του, από άλλη

Υπηρεσία Πρόνοιας, προφανώς συνιστά παράνομη πράξη και θα πρέπει στους υπαίτιους να επιβληθούν οι νόμιμες συνέπειες. Ωστόσο, από το ίδιο ως άνω σχετικό έγγραφό σας, δεν προκύπτει αν διερευνήθηκε περαιτέρω ποιο από τα επιδόματα της διπλοεπιχορήγησης χρησιμοποιήθηκε πράγματι για τις ανάγκες του ψυχικά πάσχοντος προσώπου, σύμφωνα με την παράγραφο 1 περίπτωση δ' (2) της υπ' αριθμ. Γ4α/Φ.225/161 ΚΥΑ.

3) Επίσης, σχετικά με την αναφερόμενη στο ανωτέρω σχετικό έγγραφό σας υπ' αριθμ. ΕΜΠ:1497/08.12.2014 Έκθεση Ελέγχου του Σ.ΕΠ.Υ., η Ειδική Επιτροπή δεν είναι δυνατόν να σχηματίσει άποψη, διότι δεν της γνωστοποιήθηκε και, ως εκ τούτου, δεν γνωρίζει το περιεχόμενο της εν λόγω Έκθεσης. Ωστόσο, από τα όσα αναφέρονται στο ίδιο ως άνω σχετικό έγγραφο, η Ειδική Επιτροπή διατηρεί επιφυλάξεις για τον τρόπο με τον οποίο το Σ.ΕΠ.Υ. χειρίστηκε το συγκεκριμένο ζήτημα και, ιδίως, ενώ έκρινε ως μη σύννομη, λόγω ακυρότητας κατ'άρθρο 131 ΑΚ, τη χορήγηση του επιδόματος, δεν προέβη σε γνωστοποίηση προς το αρμόδιο δικαστήριο των συνθηκών του πάσχοντος προσώπου για την υποβολή του, ενδεχομένως, σε δικαστική συμπαράσταση, όπως όφειλε, σύμφωνα με την ΑΚ 1668.

4) Τέλος, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με το υπ' αριθμ. Δ24α/Φ.32/Γ.Π.18483/337 έγγραφο με θέμα «*Παροχή κατευθύνσεων*» ενώ ορθώς καταλήγει στο ότι *θα πρέπει να αναζητούνται τα αχρεωστήτως καταβληθέντα στις περιπτώσεις εκείνες που δεν πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις χορήγησης του εν λόγω επιδόματος*, ωστόσο, αφενός μεν δεν προσδιορίζει τον τρόπο με τον οποίο θα διαπιστώνεται η έλλειψη δικαιοπρακτικής ικανότητας του ψυχικά πάσχοντος προσώπου, αφετέρου δεν λαμβάνει υπόψη του το νομοθετικό πλαίσιο που έχει διαμορφωθεί σύμφωνα με τις αρχές της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης και το οποίο αποσκοπεί στην υποστήριξη της αυτοδιάθεσης του πάσχοντος προσώπου και της κοινωνικής του επανένταξης.

II. ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1) Η υπ' αριθμ. Γ4α/Φ.225/161 (ΦΕΚ Β' 108/15-02-1989) κοινή Υπουργική Απόφαση με τίτλο «Ενοποίηση προγραμμάτων οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με ειδικές ανάγκες», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα, αναφέρεται, σύμφωνα με το άρθρο 1 αυτής, στην οικονομική ενίσχυση «*[...] Βαριάς Αναπηρίας των ατόμων εκείνων ανεξαρτήτως ηλικίας τα οποία είναι ανασφάλιστα ή έμμεσα ασφαλισμένα και λόγω σοβαρής σωματικής, νοητικής ή ψυχικής ασθένειας ή αναπηρίας έχουν ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω*».

1.1 Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την έκδοση αναγνωριστικής απόφασης καταβολής της οικονομικής ενίσχυσης απαριθμούνται περιοριστικά στο άρθρο 5 της ανωτέρω Γ4α/Φ.225/161 κοινής ΥΑ, τα οποία πρέπει να προσκομίστούν στη Δ/ση ή το Τμήμα Κοινωνικής Πρόνοιας του τόπου κατοικίας του ενδιαφερομένου.

1.2 Η «παρεχόμενη οικονομική ενίσχυση», σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 5 της ως άνω υπ' αριθμ. Γ4α/Φ.225/161 κοινής ΥΑ, και συγκεκριμένα της παραγράφου 1 περίπτωση δ' (2), «θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο για τις ανάγκες του αναπήρου ατόμου».

2) Ο θεσμός της δικαστικής συμπαράστασης ρυθμίζεται στα άρθρα 1666-1688 του ΑΚ και αποσκοπεί, κυρίως, στην προστασία των νομικών συμφερόντων του πάσχοντος.

2.1 Η αναφορά στο νόμο (βλ. ΑΚ 1666, 1) των περιπτώσεων που δικαιολογούν τη θέση προσώπου σε καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης είναι περιοριστική και σε καμία περίπτωση ενδεικτική.

2.2 Στο άρθρο 1668 ΑΚ διατυπώνεται καθήκον γραπτής πληροφόρησης του δικαστηρίου, για τα περιστατικά που μπορούν να συνεπάγονται την υποβολή ενός προσώπου σε καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης, καθήκον το οποίο βαρύνει, εκτός των άλλων προσώπων, τους υπάλληλους του δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και τα όργανα των αρμοδίων κοινωνικών υπηρεσιών.

ΙΙΙ. Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ειδικότερα, στα ζητήματα που τέθηκαν με το ανωτέρω σχετικό έγγραφό σας, η Ειδική Επιτροπή επισημαίνει τα ακόλουθα:

1) Η Ειδική Επιτροπή έχει με εκθέσεις της αποφανθεί ως προς το ζήτημα της δικαιοπρακτικής ικανότητας των ψυχικά πασχόντων φυσικών προσώπων, που έχουν συμπληρώσει το ηλικιακό όριο της ΑΚ 127, ότι, τα πρόσωπα αυτά διαθέτουν δικαιοπρακτική ικανότητα, ακόμη και αν διαμένουν σε Μονάδες Ψυχικής Υγείας (ΜΨΥ) του άρθρου 9, ν. 2716/1999, εφόσον δεν έχουν τεθεί σε καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης (βλ. ΑΚ 128 και 1666 επ.).

2) Η απαίτηση να τίθενται συλλήβδην όλοι οι ψυχικά πάσχοντες λόγω βαριάς αναπηρίας με ποσοστό 67% και άνω σε καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης με μοναδικό κριτήριο την επίκληση της ψυχικής τους πάθησης ή των ποσοστών της αναπηρίας τους (λ.χ. 67% και άνω) αντίκειται στο βασικό κανόνα της ΑΚ 1666, 1 και, ως εκ τούτου, είναι μη νόμιμη.

3) Η αναζήτηση από το Τμήμα Κοινωνική Προστασίας του Δήμου Κορινθίων δικαστικής απόφασης ή προσωρινής διαταγής, με την οποία να έχει τεθεί ο ψυχικά πάσχων σε καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης, ως πρόσθετο δικαιολογητικό για τη χορήγηση του επιδόματος οικονομικής ενίσχυσης, δεν είναι σύμφωνη με τις διατάξεις του άρθρου 5 της ανωτέρω Γ4α/Φ.225/161 κοινής ΥΑ, στο οποίο απαριθμούνται περιοριστικά τα δικαιολογητικά που απαιτούνται, αλλά θα πρέπει να προηγείται διερεύνηση από τις αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες των συνθηκών του πάσχοντος προσώπου και αν τυχόν συντρέχουν οι προϋποθέσεις να τεθεί σε καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης να ακολουθείται η νόμιμη διαδικασία, ως προαπαιτούμενο για την υποβολή των σχετικών δικαιολογητικών χορήγησης του επιδόματος ενίσχυσης.

4) Η αναστολή της καταβολής του επιδόματος συλλήβδην σε όλους όσους δεν προσκόμισαν την δικαστική συμπαράσταση ως δικαιολογητικό, αποτελεί αυθαίρετη ερμηνεία του νόμου, φαλκιδεύει τα δικαιώματα των ψυχικά ασθενών με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, δημιουργεί προσκόμματα στην αυτοδιάθεση του πάσχοντα και στη διατήρησή του στις συναλλαγές, και δεν συνάδει με τις αρχές της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης.

5) Σε κάθε περίπτωση, αν υφίστανται οι προϋποθέσεις για να τεθεί ένα πρόσωπο σε καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης, οφείλεται, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΑΚ 1668, να γνωστοποιείται αμέσως στο αρμόδιο δικαστήριο.

Σας επισημαίνουμε, τέλος, ότι στο πλαίσιο της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης οι μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης, που προβλέπονται στο άρθρο 9 του ν. 2716/1999, και ιδίως τα Οικοτροφεία και οι Ξενώνες, παρέχουν με την συμμετοχή ειδικών επιστημόνων υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και υποστήριξης των ψυχικά ασθενών, με σκοπό την ενίσχυση και διαφύλαξη της αυτοδιάθεσής τους και στην απρόσκοπτη, κατά το δυνατόν, συμμετοχή τους στη γενικότερη κοινωνική ζωή, χωρίς αποκλεισμούς, με παράλληλη προστασία.

Για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση θα είμαστε στη διάθεσή σας.

**Για την Ειδική Επιτροπή
Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ**

MARIA ΜΗΤΡΟΣΥΛΗ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ - ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Υγείας
3. Δ/νση Ψυχικής Υγείας
4. Δ/νση Ανάπτυξης Μονάδων Υγείας
-Τμήμα Προστασίας Δικαιωμάτων Ασθενών